Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 27ης Οκτωβρίου 2016*

«Προδικαστική παραπομπή — Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις — Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας — Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 — Άρθρο 15 — Παραπομπή της υπόθεσης σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους — Πεδίο εφαρμογής — Προϋποθέσεις εφαρμογής — Δικαστήριο που είναι σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση — Ύψιστο συμφέρον του παιδιού»

Στην υπόθεση C-428/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασης δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο, Ιρλανδία) με απόφαση της 31ης Ιουλίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Αυγούστου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

Child and Family Agency

κατά

J. D.,

παρισταμένου του:

R. P. D.,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen, πρόεδρο τμήματος, M. Βηλαρά, J. Malenovský (εισηγητή), M. Safjan και D. Šváby, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησης της 12ης Μαΐου 2016,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Child and Family Agency, εκπροσωπούμενη από τους L. Jonker, solicitor, T. O'Leary, SC, και D. Leahy, barrister,

— η D., εκπροσωπούμενη από τους I. Robertson, solicitor, και M. de Blacam, SC, καθώς και από την G. Lee, BL,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

— για λογαριασμό του τέκνου της, R. P. D., οι G. Irwin, solicitor, και G. Durcan, SC, καθώς και οι S. Fennell, BL, και N. McDonnell, BL,

— η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από τις E. Creedon και L. Williams καθώς και από τον A. Joyce, με τη συνδρομή της A. Carroll, BL,

— η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και J. Vláčil,

— η Σλοβακική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την B. Ricziová,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον M. Wilderspin,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 16ης Ιουνίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 15 του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000 (ΕΕ 2003, L 338, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2013, L 82, σ. 63).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Child and Family Agency (Αρχής προστασίας των παιδιών και της οικογένειας, Ιρλανδία, στο εξής: Αρχή) και της J. D., με αντικείμενο την άσκηση της γονικής μέριμνας του δεύτερου τέκνου της τελευταίας, δηλαδή του μικρής ηλικίας ανηλίκου R.

Το νομικό πλαίσιο

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 5, 12, 13 και 33 του κανονισμού 2201/2003 έχουν ως εξής:

«(5) Για να εξασφαλιστεί η ίση μεταχείριση όλων των παιδιών, ο παρών κανονισμός καλύπτει όλες τις αποφάσεις σε θέματα γονικής μέριμνας, περιλαμβανομένων των μέτρων προστασίας του παιδιού, ανεξάρτητα από οιαδήποτε σχέση με μια γαμική διαδικασία.

[...]

(12) Οι κανόνες αρμοδιότητας που θεσπίζονται δυνάμει του παρόντος κανονισμού περί γονικής μέριμνας επιλέγονται υπό το πρίσμα του συμφέροντος του παιδιού, ειδικότερα δε του κριτηρίου της εγγύτητας. Αυτό σημαίνει ότι κατά πρώτο λόγο θα πρέπει να είναι αρμόδια τα δικαστήρια του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του παιδιού, εκτός από ορισμένες περιπτώσεις μεταβολής της διαμονής του παιδιού ή ύστερα από συμφωνία μεταξύ των δικαιούχων της γονικής μέριμνας.

(13) Ο παρών κανονισμός επιτρέπει στο αρμόδιο δικαστήριο, κατ' εξαίρεση και υπό ορισμένες προϋποθέσεις, και πάντοτε με γνώμονα το συμφέρον του παιδιού, να παραπέμπει την υπόθεση σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους, εφόσον αυτό είναι σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση. Εντούτοις, σε αυτή την περίπτωση, το δεύτερο επιλαμβανόμενο δικαστήριο δεν θα πρέπει να μπορεί να παραπέμπει την υπόθεση σε τρίτο δικαστήριο.

[...]

(33) Ο παρών κανονισμός αναγνωρίζει τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις αρχές που [κατοχυρώνονται στον] Χάρτη [των] Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ιδιαίτερα, επιδιώκει να εξασφαλίσει την πλήρη τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του παιδιού όπως [κατοχυρώνονται] στο άρθρο 24 του Χάρτη [των] Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»

4 Το άρθρο 1 του κανονισμού 2201/2003, το οποίο τιτλοφορείται «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται, ανεξάρτητα από το είδος του δικαστηρίου, σε αστικές υποθέσεις που αφορούν:

[...]

β) την ανάθεση, την άσκηση, την ανάθεση σε τρίτο, την ολική ή μερική αφαίρεση της γονικής μέριμνας.

2. Οι υποθέσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1, στοιχείο β', αφορούν ιδίως:

α) το δικαίωμα επιμέλειας και το δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας·

[...]

δ) την τοποθέτηση του παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια ή σε ίδρυμα·

[...]».

5 Κατά το άρθρο 2, σημείο 7, του ως άνω κανονισμού, για τους σκοπούς της συγκεκριμένης ρύθμισης, νοείται ως:

«"γονική μέριμνα" […] το σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που παρέχονται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με δικαστική απόφαση, απευθείας από το νόμο ή με ισχύουσα συμφωνία όσον αφορά το πρόσωπο ή την περιουσία του παιδιού.»

6 Το κεφάλαιο ΙΙ του εν λόγω κανονισμού, υπό τον τίτλο «Δικαιοδοσία», περιλαμβάνει μεταξύ άλλων το τμήμα 2, το οποίο επιγράφεται «Γονική μέριμνα» και περιέχει, στα άρθρα 8 έως 15, μια δέσμη κανόνων που διέπουν τη διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων των κρατών μελών σε σχετικές υποθέσεις.

7 Το άρθρο 8 του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενική δικαιοδοσία», προβλέπει στην παράγραφό του 1 τα κάτωθι:

«Τα δικαστήρια κράτους μέλους έχουν δικαιοδοσία επί θεμάτων που αφορούν τη γονική μέριμνα παιδιού το οποίο έχει συνήθη διαμονή σε αυτό το κράτος μέλος κατά τη στιγμή της άσκησης της προσφυγής.»

8 Το άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003, το οποίο επιγράφεται «Παραπομπή σε δικαστήριο καταλληλότερο να εκδικάσει την υπόθεση», έχει ως εξής:

«1. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, τ[ο] δικαστήρι[ο] κράτους μέλους που έχ[ει] δικαιοδοσία ως προς την ουσία της υπόθεσης μπορεί, αν κρίνει ότι δικαστήριο άλλου κράτους μέλους με το οποίο το παιδί έχει ιδιαίτερη σχέση είναι σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση ή μέρος της υπόθεσης και εφόσον αυτό εξυπηρετεί το ύψιστο συμφέρον του παιδιού:

α) να αναστείλει την εκδίκαση της υποθέσεως ή μέρους αυτής και να καλέσει τα μέρη να προσφύγουν ενώπιον του δικαστηρίου αυτού του άλλου κράτους μέλους σύμφωνα με την παράγραφο 4, ή

β) να καλέσει δικαστήριο ενός άλλου κράτους μέλους να ασκήσει τη δικαιοδοσία του σύμφωνα με την παράγραφο 5.

2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται

α) ύστερα από αίτηση ενός των μερών, ή

β) με πρωτοβουλία του δικαστηρίου, ή

γ) ύστερα από αίτημα του δικαστηρίου ενός άλλου κράτους μέλους με το οποίο το παιδί έχει στενό σύνδεσμο, σύμφωνα με την παράγραφο 3.

Η παραπομπή δεν μπορεί όμως να γίνεται με πρωτοβουλία του δικαστηρίου ή ύστερα από αίτημα του δικαστηρίου ενός άλλου κράτους μέλους, εκτός εάν γίνεται δεκτή τουλάχιστον από ένα εκ των μερών.

3. Θεωρείται ότι το παιδί έχει στενό σύνδεσμο με ένα κράτος μέλος, κατά την έννοια της παραγράφου 1, εάν

α) αφότου επιλήφθηκε το δικαστήριο, κατά την έννοια της παραγράφου 1, το παιδί έχει αποκτήσει τη συνήθη διαμονή του σε αυτό το κράτος μέλος, ή

β) το παιδί είχε τη συνήθη διαμονή του σε αυτό το κράτος μέλος, ή

γ) το παιδί έχει την ιθαγένεια αυτού του κράτους μέλους, ή

δ) ο ένας των δικαιούχων της γονικής μέριμνας έχει τη συνήθη διαμονή του σε αυτό το κράτος μέλος, ή

ε) η διαφορά αφορά τα μέτρα προστασίας του παιδιού που συνδέονται με τη διοίκηση, τη συντήρηση ή τη διάθεση της περιουσίας του παιδιού, η οποία βρίσκεται στο έδαφος αυτού του κράτους μέλους.

4. Το δικαστήριο του κράτους μέλους που έχει δικαιοδοσία να κρίνει επί της ουσίας ορίζει προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να επιληφθούν τα δικαστήρια του άλλου κράτους μέλους σύμφωνα με την παράγραφο 1.

Εάν τα δικαστήρια δεν επιληφθούν εντός αυτής της προθεσμίας, το δικαστήριο που επιλήφθηκε πρώτο εξακολουθεί να ασκεί τη δικαιοδοσία του σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 14.

5. Το δικαστήριο αυτού του άλλου κράτους μέλους μπορεί, εφόσον αυτό, λόγω των ειδικών περιστάσεων της υποθέσεως, είναι προς το συμφέρον του παιδιού, να κηρύξει εαυτό αρμόδιο εντός προθεσμίας έξι εβδομάδων αφότου επελήφθη της υποθέσεως σύμφωνα με την παράγραφο 1,

στοιχείο α′ ή β′. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο που έχει επιληφθεί πρώτο κηρύσσει εαυτό αναρμόδιο. Σε αντίθετη περίπτωση, το δικαστήριο που έχει επιληφθεί πρώτο εξακολουθεί να ασκεί τη δικαιοδοσία του σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 14.

6. Τα δικαστήρια συνεργάζονται για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου είτε απευθείας είτε μέσω των κεντρικών αρχών που ορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 53.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

9 Η D. είναι Βρετανίδα υπήκοος.

10 Το πρώτο τέκνο της είχε τοποθετηθεί σε ίδρυμα στο Ηνωμένο Βασίλειο το 2010, αφού είχε διαπιστωθεί ότι η D., αφενός, έπασχε από διαταραχή προσωπικότητας η οποία είχε χαρακτηριστεί ως «αντικοινωνική συμπεριφορά» και, αφετέρου, είχε ασκήσει σωματική βία κατά του τέκνου της αυτού.

11 Ενόσω ακόμη διέμενε στο εν λόγω κράτος μέλος, η D. υποβλήθηκε, στις 27 Αυγούστου 2014, σε προγεννητική αξιολόγηση από τις αρμόδιες αρχές για την προστασία της παιδικής ηλικίας στον τόπο διαμονής της, ενόψει της γέννησης του δευτέρου τέκνου της, του R., και λόγω του ιατρικού και οικογενειακού ιστορικού της. Από την αξιολόγηση αυτή προέκυψε, μεταξύ άλλων, ότι η D. έδειχνε στοργή προς το πρώτο τέκνο της, ότι αντιμετώπιζε θετικά την επικείμενη γέννηση του δεύτερου τέκνου της, ότι είχε προβεί στις απαραίτητες ετοιμασίες και ότι είχε, ειδικότερα, εκδηλώσει τη βούλησή της να συνεργαστεί με τους κοινωνικούς λειτουργούς στο πλαίσιο αυτό. Παρά ταύτα, οι αρμόδιες αρχές εκτίμησαν ότι ο R. έπρεπε να δοθεί σε ανάδοχη οικογένεια, εν αναμονή της κίνησης διαδικασίας υιοθεσίας από τρίτον.

12 Κατόπιν τούτου, η D. έλυσε το μισθωτήριο συμβόλαιό της, πώλησε τα υπάρχοντά της στο Ηνωμένο Βασίλειο και εγκαταστάθηκε στην Ιρλανδία στις 29 Σεπτεμβρίου 2014. Ο R. γεννήθηκε στο δεύτερο αυτό κράτος μέλος στις 25 Οκτωβρίου 2014. Έκτοτε αμφότεροι διαμένουν εκεί.

13 Λίγο μετά τη γέννηση του R., η Αρχή ζήτησε από το αρμόδιο District Court (επαρχιακό δικαστήριο, Ιρλανδία) να εκδώσει απόφαση για τη λήψη μέτρου τοποθέτησης. Ωστόσο, η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με το σκεπτικό ότι στηριζόταν σε εξ ακοής αποδεικτικά στοιχεία από το Ηνωμένο Βασίλειο, τα οποία ήταν απαράδεκτα.

14 Κατόπιν εφέσεως που άσκησε η Αρχή, το αρμόδιο Circuit Court (περιφερειακό δικαστήριο, Ιρλανδία) διέταξε την προσωρινή τοποθέτηση του R. σε ανάδοχη οικογένεια. Το μέτρο αυτό ανανεώνεται έκτοτε ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Στην D. αναγνωρίστηκε πάντως δικαίωμα προσωπικής επικοινωνίας με το τέκνο της, το οποίο και έχει ασκήσει.

15 Επιπλέον, η Αρχή ζήτησε από το High Court (ανώτερο δικαστήριο, Ιρλανδία) να παραπεμφθεί η υπόθεση ως προς την ουσία της στο High Court of Justice (England & Wales) [ανώτερο δικαστήριο (Αγγλία και Ουαλία), Ηνωμένο Βασίλειο], κατ' εφαρμογήν του άρθρου 15 του κανονισμού 2201/2003. Η αίτηση αυτή υποστηρίχθηκε και από τον επίτροπο ο οποίος εκπροσωπούσε τον R. στη δίκη.

16 Με απόφαση της 26ης Μαρτίου 2015, το High Court (ανώτερο δικαστήριο) επέτρεψε στην Αρχή να ζητήσει από το δικαστήριο εκείνο να ασκήσει τη διεθνή του δικαιοδοσία επί της συγκεκριμένης υπόθεσης.

17 Η D. ζήτησε να της επιτραπεί να ασκήσει αναίρεση κατά της ως άνω απόφασης απευθείας ενώπιον του Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο, Ιρλανδία), το οποίο δέχθηκε την αίτησή της, αφού άκουσε τους διαδίκους.

18 Στην απόφασή του περί παραπομπής, το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) διερωτάται κατ' αρχάς αν το άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003 μπορεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση δίκης όπως αυτή ενώπιόν του, η οποία έχει ως αντικείμενο διαδικασία τοποθέτησης κινηθείσα βάσει του δημοσίου δικαίου, μολονότι ουδεμία ανάλογη δίκη εκκρεμεί στο Ηνωμένο Βασίλειο και παρότι, αν δικαστήριο του τελευταίου κράτους μέλους κηρυχθεί αρμόδιο να κρίνει την υπόθεση, θα πρέπει οπωσδήποτε εν συνεχεία οι αρχές για την προστασία της παιδικής ηλικίας στο ίδιο κράτος μέλος να δεχθούν οι ίδιες να επιληφθούν της περίπτωσης του R., κινώντας ανάλογη διαδικασία δυνάμει του εσωτερικού δικαίου.

19 Το αιτούν δικαστήριο ζητεί επίσης να αποσαφηνιστεί πώς θα πρέπει να ερμηνεύεται η έννοια «ύψιστο συμφέρον του παιδιού», όπως χρησιμοποιείται στο άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003. Κατά το αιτούν δικαστήριο, το άρθρο αυτό δεν απαιτεί από το δικαστήριο που έχει κανονικά διεθνή δικαιοδοσία προς εκδίκαση μιας υπόθεσης να προβεί σε πλήρη εξέταση του ύψιστου συμφέροντος του παιδιού, στην περίπτωση όπου προτίθεται να παραπέμψει την υπόθεση σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους, το οποίο, κατά την εκτίμησή του, είναι σε θέση να την κρίνει καλύτερα. Καταλήγει δε ότι το δικαστήριο που έχει κανονικά διεθνή δικαιοδοσία πρέπει μάλλον να αξιολογήσει συνοπτικά το ζήτημα, υπό το πρίσμα της αρχής ότι είναι προς το ύψιστο συμφέρον του παιδιού να αποφανθεί επί της υπόθεσης το δικαστήριο το οποίο είναι σε θέση να την κρίνει καλύτερα, οπότε απόκειται στο δικαστήριο του άλλου κράτους μέλους να προχωρήσει σε ενδελεχέστερη ανάλυση.

20 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο ερωτά ποια στοιχεία θα πρέπει να συνεκτιμηθούν στο πλαίσιο μιας τέτοιας συνοπτικής αξιολόγησης. Υπογραμμίζει συναφώς ότι η μετάβαση της D. από το Ηνωμένο Βασίλειο στην Ιρλανδία, όπου αυτή εγκαταστάθηκε προτού γεννηθεί ο R., έγινε υπό συνθήκες απόλυτης νομιμότητας, αν και διερωτάται ταυτόχρονα μήπως θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η μετοίκησή της οφειλόταν στον φόβο ότι επρόκειτο να της αφαιρεθεί η επιμέλεια του τέκνου αυτού για να το αναλάβουν οι αρχές που είναι αρμόδιες για την προστασία της παιδικής ηλικίας στο πρώτο από τα δύο αυτά κράτη μέλη.

21 Κατόπιν τούτου, το Supreme Court (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία ενώπιόν του και να υποβάλει στα Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει εφαρμογή το άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003 σε αίτηση τοπικής αρχής κράτους μέλους για τη ρύθμιση ζητημάτων επιμέλειας, στην περίπτωση που το γεγονός ότι δικαστήριο άλλου κράτους μέλους κηρύσσει εαυτό αρμόδιο συνεπάγεται οπωσδήποτε ότι θα πρέπει να ασκηθεί χωριστή προσφυγή από άλλον φορέα δυνάμει διαφορετικής νομοθεσίας και ενδεχομένως, αν όχι πιθανότατα, σχετικά με διαφορετικά πραγματικά περιστατικά;

2) Αν ναι, σε ποιο μέτρο θα πρέπει ενδεχομένως το δικαστήριο να αξιολογήσει τις συνέπειες που η αίτηση δυνάμει του άρθρου 15 μπορεί να έχει, εφόσον γίνει δεκτή, για το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας των συγκεκριμένων προσώπων;

3) Αν το "ύψιστο συμφέρον του παιδιού" κατά το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 αναφέρεται μόνο σε απόφαση ως προς τη διεθνή δικαιοδοσία, ποια στοιχεία, που δεν έχουν ήδη ληφθεί υπόψη για να διαπιστωθεί αν άλλο δικαστήριο είναι "σε θέση να κρίνει καλύτερα", θα πρέπει να συνεκτιμήσει το δικαστήριο;

4) Επιτρέπεται σε δικαστήριο να λάβει υπόψη, στο πλαίσιο του άρθρου 15 του κανονισμού 2201/2003, το ουσιαστικό δίκαιο, τις δικονομικές διατάξεις ή την πρακτική των δικαστηρίων του οικείου κράτους μέλους;

5) Σε ποιο μέτρο θα πρέπει το εθνικό δικαστήριο να λάβει υπόψη, στο πλαίσιο του άρθρου 15 του κανονισμού 2201/2003, τις συγκεκριμένες περιστάσεις της υποθέσεως, περιλαμβανομένης της επιθυμίας της μητέρας να βρεθεί εκτός των ορίων της αρμοδιότητας των κοινωνικών υπηρεσιών του κράτους μέλους καταγωγής της, μεταβαίνοντας, για να γεννήσει το παιδί της, σε άλλο κράτος μέλος του οποίου το σύστημα κοινωνικών υπηρεσιών θεωρεί ότι είναι πιο ευνοϊκό;

6) Ποια ακριβώς ζητήματα πρέπει να λάβει υπόψη το εθνικό δικαστήριο για να καθορίσει ποιο δικαστήριο είναι σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση;»

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

22 Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε να εκδικαστεί η υπόθεση με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία η οποία προβλέπεται στο άρθρο 23α του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο άρθρο 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

23 Στις 14 Αυγούστου 2015 το Δικαστήριο αποφάσισε, υιοθετώντας την πρόταση του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις για να γίνει δεκτή η αίτηση, αφού διαπίστωσε ότι, βάσει των πραγματικών περιστατικών που εκτέθηκαν προς στήριξή της, δεν συνέτρεχε ο βαθμός του επείγοντος ο οποίος απαιτείται προκειμένου να εφαρμοστεί η διαδικασία αυτή.

24 Κρίθηκε εντούτοις ότι η υπόθεση πρέπει να εκδικαστεί κατά προτεραιότητα, δυνάμει του άρθρου 53, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας.

Επί των αιτημάτων για επανάληψη της προφορικής διαδικασίας

25 Αφότου ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του στις 16 Ιουνίου 2016, τόσο η Αρχή όσο και η Ιρλανδία ζήτησαν, με χωριστά δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 5 και στις 19 Αυγούστου 2016 αντίστοιχα, να διαταχθεί η επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, επικαλούμενες ότι ήταν απαραίτητο να δοθούν περαιτέρω διευκρινίσεις σε σχέση με το δικονομικό πλαίσιο της υπόθεσης της κύριας δίκης όπως το περιέγραψε το αιτούν δικαστήριο.

26 Το άρθρο 83 του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπει συναφώς ότι το Δικαστήριο μπορεί, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, να διατάξει ανά πάσα στιγμή την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, ιδίως εφόσον εκτιμά ότι δεν έχει διαφωτιστεί επαρκώς.

27 Εν προκειμένω όμως, το Δικαστήριο, έχοντας ακούσει και τον γενικό εισαγγελέα, κρίνει ότι έχει διαφωτιστεί επαρκώς, δεδομένου ότι η δικογραφία περιλαμβάνει τα στοιχεία που του είναι αναγκαία για να αποφανθεί και οι ενδιαφερόμενοι μπόρεσαν να διατυπώσουν παρατηρήσεις επί του ζητήματος αυτού, τόσο γραπτώς όσο και προφορικώς. Ως εκ τούτου, δεν συντρέχει λόγος να διαταχθεί η επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

28 Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι τυγχάνει εφαρμογής σε υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης, όπου η αρμόδια αρχή ενός κράτους μέλους έχει κινήσει ένδικη διαδικασία για τη λήψη μέτρων προστασίας παιδιού, σε περίπτωση που, εφόσον δικαστήριο άλλου κράτους μέλους κηρυχθεί αρμόδιο να την κρίνει, θα πρέπει οπωσδήποτε οι αρχές του δεύτερου αυτού κράτους μέλους να κινήσουν εν συνεχεία χωριστή, σε σχέση με εκείνη στο πρώτο κράτος μέλος, ένδικη διαδικασία η οποία θα στηρίζεται στο δικό τους εθνικό δίκαιο και, ενδεχομένως, σε διαφορετικά πραγματικά περιστατικά.

29 Επισημαίνεται κατ' αρχάς ότι το άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003 περιλαμβάνεται στο τμήμα 2 του κεφαλαίου ΙΙ του εν λόγω κανονισμού, όπου θεσπίζεται μια δέσμη κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας για τις υποθέσεις γονικής μέριμνας, και ότι το άρθρο αυτό προβλέπει έναν ειδικό κανόνα διεθνούς

δικαιοδοσίας ο οποίος εισάγει παρέκκλιση από τον γενικό κανόνα του άρθρου 8 του ίδιου κανονισμού, όπου ορίζεται ότι αρμόδια να εκδικάζουν την ουσία τέτοιων υποθέσεων είναι τα δικαστήρια του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του παιδιού.

30 Λαμβανομένης υπόψη της όλης οικονομίας του τμήματος 2 του κεφαλαίου ΙΙ του κανονισμού 2201/2003 και της θέσης του άρθρου 15 μέσα σε αυτό, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του συγκεκριμένου άρθρου είναι το ίδιο όπως και όλων των υπόλοιπων κανόνων δικαιοδοσίας που προβλέπονται στο οικείο τμήμα, μεταξύ των οποίων και του άρθρου 8 του εν λόγω κανονισμού (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2015, P, C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, σκέψη 44).

31 Ομολογουμένως, από το γράμμα του άρθρου 1, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 2201/2003 προκύπτει ότι αυτοί οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας έχουν εφαρμογή σε «αστικές υποθέσεις» οι οποίες αφορούν την ανάθεση, την άσκηση, την ανάθεση σε τρίτον και την ολική ή μερική αφαίρεση της γονικής μέριμνας, όπως η τελευταία ορίζεται στο άρθρο 2, σημείο 7, του ίδιου κανονισμού.

32 Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως αποφανθεί ότι οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας τους οποίους θέτει ο κανονισμός 2201/2003 για τις υποθέσεις γονικής μέριμνας πρέπει να ερμηνεύονται, λαμβανομένης υπόψη και της αιτιολογικής σκέψης 5 του κανονισμού, υπό την έννοια ότι τυγχάνουν εφαρμογής και σε υποθέσεις γονικής μέριμνας με αντικείμενο τη λήψη μέτρων προστασίας παιδιού, περιλαμβανομένων των περιπτώσεων όπου τέτοια μέτρα θεωρείται, κατά την εσωτερική νομοθεσία του αντίστοιχου κράτους μέλους, ότι διέπονται από το δημόσιο δίκαιο (βλ., στο ίδιο πνεύμα, αποφάσεις της 27ης Νοεμβρίου 2007, C, C-435/06, EU:C:2007:714, σκέψεις 34 και 50 έως 51, της 2ας Απριλίου 2009, A, C-523/07, EU:C:2009:225, σκέψεις 24 και 27 έως 29, καθώς και της 26ης Απριλίου 2012, Health Service Executive, C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, σκέψεις 60 και 61).

33 Επομένως, το άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003 τυγχάνει εφαρμογής στην περίπτωση όπου η αρμόδια αρχή κράτους μέλους κινεί, βάσει του δημοσίου δικαίου, ένδικη διαδικασία η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο της προστασίας της παιδικής ηλικίας και έχει ως αντικείμενο τη λήψη μέτρων σχετικών με τη γονική μέριμνα.

34 Όσον αφορά, ακολούθως, το ζήτημα αν το άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003 μπορεί να τύχει εφαρμογής στην περίπτωση όπου, εφόσον δικαστήριο άλλου κράτους μέλους κηρυχθεί αρμόδιο, οι αρχές του εν λόγω κράτους μέλους θα πρέπει να κινήσουν χωριστή, σε σχέση με εκείνη στο πρώτο κράτος μέλος, ένδικη διαδικασία η οποία θα στηρίζεται στο δικό τους εθνικό δίκαιο και, ενδεχομένως σε διαφορετικά πραγματικά περιστατικά, διαπιστώνεται ότι, όπως συνάγεται από την παράγραφο 1 του ως άνω άρθρου, προϋπόθεση για να κηρυχθεί το άλλο αυτό δικαστήριο αρμόδιο είναι να του έχει υποβληθεί σχετική αίτηση είτε από τους διαδίκους της διαφοράς είτε από το αρμόδιο δικαστήριο του πρώτου κράτους μέλους.

35 Αντιθέτως, δεν προκύπτει ούτε από το συγκεκριμένο άρθρο ούτε από καμία άλλη διάταξη του κανονισμού ότι, για να υποβληθεί τέτοια αίτηση είτε από τους διαδίκους της διαφοράς είτε από το δικαστήριο κράτους μέλους το οποίο είχε κανονικά διεθνή δικαιοδοσία, πρέπει να συντρέχει κάποια πρόσθετη δικονομική προϋπόθεση, πέραν εκείνης που αναφέρθηκε στην αμέσως προηγούμενη σκέψη.

36 Πάντως, με δεδομένο ότι, αν υπάρχει εθνικός δικονομικός κανόνας που προβλέπει ότι, εφόσον κηρυχθεί δικαστήριο άλλου κράτους μέλους αρμόδιο, θα πρέπει οπωσδήποτε οι αρχές του εν λόγω κράτους μέλους να κινήσουν εν συνεχεία χωριστή ένδικη διαδικασία από εκείνη στο πρώτο κράτος μέλος, η εφαρμογή του κανόνα αυτού θα έπεται, κατ' ανάγκη, χρονικά τόσο της απόφασης με την οποία το δικαστήριο του πρώτου κράτους μέλους που έχει κανονικά διεθνή δικαιοδοσία ζήτησε την παραπομπή της υπόθεσης στο δικαστήριο του άλλου κράτους μέλους δυνάμει της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του κανονισμού 2201/2003 όσο και της απόφασης με την οποία το άλλο δικαστήριο κήρυξε εαυτό αρμόδιο βάσει της παραγράφου 5 του ίδιου άρθρου, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι τέτοιος δικονομικός κανόνας συνιστά εμπόδιο για την έκδοση των δύο αυτών αποφάσεων.

37 Επιπλέον, δεν αντιβαίνει στο άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003 το ενδεχόμενο να έχει η κίνηση χωριστής ένδικης διαδικασίας από την αρχή του άλλου κράτους μέλους ως συνέπεια να λάβει υπόψη του το δικαστήριο αυτού του κράτους μέλους πραγματικά περιστατικά διαφορετικά από εκείνα που ελήφθησαν υπόψη από το δικαστήριο το οποίο είχε αρχικώς διεθνή δικαιοδοσία. Τουναντίον, το ενδεχόμενο αυτό είναι από τα εγγενή χαρακτηριστικά του μηχανισμού της παραπομπής της υπόθεσης στο καταλληλότερο δικαστήριο, τον οποίο καθιερώνει το άρθρο 15.

38 Για τους λόγους αυτούς, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15 του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι τυγχάνει εφαρμογής σε υπόθεση όπως της κύριας δίκης, όπου η αρμόδια αρχή ενός κράτους μέλους έχει κινήσει ένδικη διαδικασία για τη λήψη μέτρων προστασίας παιδιού, σε περίπτωση που, εφόσον δικαστήριο άλλου κράτους μέλους κηρυχθεί αρμόδιο να την κρίνει, θα πρέπει οπωσδήποτε οι αρχές του δεύτερου αυτού κράτους μέλους να κινήσουν εν συνεχεία χωριστή, σε σχέση με εκείνη στο πρώτο κράτος μέλος, ένδικη διαδικασία η οποία θα στηρίζεται στο δικό τους εθνικό δίκαιο και, ενδεχομένως, σε διαφορετικά πραγματικά περιστατικά.

Επί του τρίτου, του τέταρτου και του έκτου προδικαστικού ερωτήματος

39 Με το τρίτο, το τέταρτο και το έκτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί πώς ερμηνεύονται και συσχετίζονται οι κατά το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 έννοιες «σε θέση να κρίνει καλύτερα» και «ύψιστο συμφέρον του παιδιού».

40 Το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 προβλέπει ότι το δικαστήριο του κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία ως προς την ουσία της υπόθεσης μπορεί να ζητήσει την παραπομπή όλης ή μέρους της υπόθεσης σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους με το οποίο το παιδί έχει ιδιαίτερη σχέση, εφόσον, αφενός, κρίνει ότι το τελευταίο είναι σε θέση να κρίνει καλύτερα την υπόθεση και, αφετέρου, έτσι εξυπηρετείται το ύψιστο συμφέρον του παιδιού.

41 Δεδομένου ότι ουδεμία διάταξη του κανονισμού 2201/2003 ορίζει τις έννοιες «σε θέση να κρίνει καλύτερα» και «ύψιστο συμφέρον του παιδιού», όπως χρησιμοποιούνται στο άρθρο 15, αυτές θα πρέπει να ερμηνευθούν λαμβανομένων υπόψη του πλαισίου στο οποίο εντάσσονται και των σκοπών που επιδιώκει ο κανονισμός.

42 Επισημαίνεται εισαγωγικώς ότι, όπως καθίσταται σαφές στην αιτιολογική σκέψη 12 του κανονισμού 2201/2003, βασικός γνώμονας του συστήματος των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας που θεσπίζει ο κανονισμός αυτός για τις υποθέσεις γονικής μέριμνας είναι το ύψιστο συμφέρον του παιδιού.

43 Η απαίτηση να εξυπηρετεί η παραπομπή της υπόθεσης σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους το ύψιστο συμφέρον του παιδιού συνιστά, όπως παρατήρησε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 70 των προτάσεών του, έκφραση της κατευθυντήριας αρχής που, αφενός, ενέπνευσε τον νομοθέτη κατά την κατάρτιση του κανονισμού και, αφετέρου, πρέπει να διέπει την εφαρμογή του στις υποθέσεις γονικής μέριμνας οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2008, Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, σκέψη 51, της 1ης Οκτωβρίου 2014, E., C-436/13, EU:C:2014:2246, σκέψη 45, και της 12ης Νοεμβρίου 2014, L, C-656/13, EU:C:2014:2364, σκέψη 48).

44 Σημειωτέον επίσης ότι το ύψιστο συμφέρον του παιδιού πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο του κανονισμού 2201/2003 προς διασφάλιση, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 33 του κανονισμού, του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων του παιδιού (βλ., στο ίδιο πνεύμα, αποφάσεις της 23ης Δεκεμβρίου 2009, Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, σκέψεις 53 έως 55, και της 5ης Οκτωβρίου 2010, McB., C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, σκέψη 60).

45 Προκειμένου να διασφαλίσει ότι θα λαμβάνεται υπόψη το ύψιστο συμφέρον του παιδιού κατά την εφαρμογή των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας που θεσπίζονται με τον κανονισμό 2201/2003 για τις υποθέσεις γονικής μέριμνας, ο νομοθέτης της Ένωσης ανέτρεξε, όπως τονίζεται στην αιτιολογική σκέψη 12 του κανονισμού, στο κριτήριο της εγγύτητας.

46 Δυνάμει του κριτηρίου αυτού, η διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων των κρατών μελών σε υποθέσεις γονικής μέριμνας καθορίζεται κατά κανόνα, σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003, βάσει του τόπου της συνήθους διαμονής του παιδιού κατά τον χρόνο που κινείται η σχετική ένδικη διαδικασία ενώπιόν τους.

47 Εντούτοις, το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 επιτρέπει την παραπομπή συγκεκριμένης υπόθεσης σε δικαστήριο κράτους μέλους διαφορετικού από εκείνου του οποίου τα δικαστήρια έχουν κανονικά διεθνή δικαιοδοσία, εφόσον όμως, όπως καθίσταται σαφές στην αιτιολογική σκέψη 13 του κανονισμού, αφενός, πληρούνται ορισμένες ειδικές προϋποθέσεις και, αφετέρου, γίνεται μόνον κατ' εξαίρεση.

48 Με άλλα λόγια, η διάταξη του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003, η οποία προβλέπει παραπομπή σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους, συνιστά ειδικό κανόνα διεθνούς δικαιοδοσίας που εισάγει εξαίρεση από τον γενικό κανόνα διεθνούς δικαιοδοσίας του άρθρου 8, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού και, επομένως, πρέπει να ερμηνεύεται στενά (βλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 23ης Δεκεμβρίου 2009, Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, σκέψη 38, και της 21ης Οκτωβρίου 2015, Gogova, C-215/15, EU:C:2015:710, σκέψη 41).

49 Κατόπιν τούτου, το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 πρέπει, όπως τόνισε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 90 των προτάσεών του, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το δικαστήριο του κράτους μέλους που έχει κανονικά διεθνή δικαιοδοσία προς εκδίκαση της υπόθεσης έχει τη δυνατότητα να ζητήσει την παραπομπή της σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους μόνον αν ανατρέψει το ισχυρό τεκμήριο υπέρ της διατήρησης της δικής του αρμοδιότητας, όπως αυτό απορρέει από τον ίδιο τον κανονισμό.

50 Ειδικότερα, υπενθυμίζεται, πρώτον, ότι το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 ορίζει ότι δικαστήριο κράτους μέλους μπορεί να παραπέμψει υπόθεση σχετική με γονική μέριμνα αποκλειστικώς και μόνο σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους με το οποίο το παιδί έχει «ιδιαίτερη σχέση».

51 Προκειμένου να γίνει δεκτό ότι υπάρχει τέτοια ιδιαίτερη σχέση σε δεδομένη υπόθεση, πρέπει να ελεγχθούν τα στοιχεία τα οποία απαριθμούνται εξαντλητικώς στο άρθρο 15, παράγραφος 3, στοιχεία α' έως ε', του κανονισμού 2201/2003. Επομένως, αποκλείονται εκ προοιμίου από την εφαρμογή του μηχανισμού παραπομπής οι υποθέσεις στις οποίες δεν συντρέχουν τα στοιχεία αυτά.

52 Διαπιστώνεται δε ότι όλα αυτά τα στοιχεία πιστοποιούν –αν όχι ευθέως, τουλάχιστον κατ' ουσίαν– την εγγύτητα μεταξύ του παιδιού και ενός κράτους μέλους άλλου από εκείνο του οποίου τα δικαστήρια έχουν, βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003, διεθνή δικαιοδοσία προς εκδίκαση της υπόθεσης.

53 Πράγματι, τα δύο πρώτα στοιχεία αφορούν τις περιπτώσεις όπου το παιδί έχει αποκτήσει στο άλλο αυτό κράτος μέλος διαμονή, είτε προτού κινηθεί είτε αφότου κινήθηκε η σχετική ένδικη διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου που έχει κανονικά διεθνή δικαιοδοσία. Το τρίτο στοιχείο σχετίζεται με την ιθαγένεια του παιδιού. Το τέταρτο στοιχείο ανάγει, για τις υποθέσεις αυτού του είδους, σε κριτήριο εγγύτητας με το άλλο κράτος μέλος την περιουσία την οποία έχει ενδεχομένως το παιδί εκεί. Τέλος, το πέμπτο στοιχείο θεμελιώνει, μέσω των συγγενών του παιδιού, έναν σύνδεσμο δικής του εγγύτητας με το κράτος μέλος όπου αυτοί διαμένουν.

54 Λαμβανομένης υπόψη της φύσης των προαναφερθέντων στοιχείων, γίνεται δεκτό ότι, κατά την εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 σε δεδομένη υπόθεση, το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία οφείλει να ελέγξει πόσο σημαντικός και έντονος είναι ο σύνδεσμος «γενικής» εγγύτητας ο οποίος χαρακτηρίζει, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού, τη σχέση του παιδιού με το δικαστήριο αυτό, σε σύγκριση με τον σύνδεσμο «ιδιαίτερης» εγγύτητας ο οποίος πιστοποιείται από ένα ή περισσότερα εκ των στοιχείων του άρθρου 15, παράγραφος 3, του κανονισμού και υφίσταται, στην προκειμένη περίπτωση, μεταξύ του παιδιού και ορισμένων άλλων κρατών μελών.

55 Πάντως, η ύπαρξη, μεταξύ του παιδιού και ενός άλλου κράτους μέλους, τέτοιας «ιδιαίτερης σχέσης» κατά την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003, που είναι η κρίσιμη διάταξη λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υπόθεσης, δεν προδικάζει κατ' ανάγκη, αυτή και μόνον, το ζήτημα αν συγκεκριμένο δικαστήριο του άλλου αυτού κράτους μέλους είναι, κατά την έννοια της διάταξης αυτής, «σε θέση να κρίνει την υπόθεση καλύτερα» απ' ό,τι το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία, ούτε και, σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, το ζήτημα αν η παραπομπή στο εν λόγω δικαστήριο του άλλου κράτους μέλους εξυπηρετεί το ύψιστο συμφέρον του παιδιού.

56 Κατά συνέπεια, το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία πρέπει ακόμη να ελέγξει, δεύτερον, κατά πόσον υφίσταται, εντός του άλλου κράτους μέλους με το οποίο το παιδί έχει ιδιαίτερη σχέση, δικαστήριο καταλληλότερο να κρίνει την υπόθεση.

57 Προς τούτο, το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία οφείλει να εξετάσει αν η παραπομπή της υπόθεσης στο άλλο αυτό δικαστήριο μπορεί να έχει πραγματική και συγκεκριμένη προστιθέμενη αξία για την έκδοση απόφασης σχετικής με το παιδί, συγκριτικά με την περίπτωση όπου η υπόθεση θα παρέμενε ενώπιόν του. Στο πλαίσιο αυτό, δύναται να λάβει υπόψη, μεταξύ άλλων στοιχείων, τους δικονομικούς κανόνες στο άλλο κράτος μέλος, όπως παραδείγματος χάρη τις διατάξεις οι οποίες ισχύουν όσον αφορά τη συλλογή των αποδεικτικών στοιχείων που είναι αναγκαία για την εκδίκαση της υπόθεσης. Αντιθέτως, το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία δεν θα πρέπει να λάβει υπόψη, στο πλαίσιο της εξέτασης αυτής, το ουσιαστικό δίκαιο του άλλου κράτους μέλους, το οποίο θα εφαρμοστεί ενδεχομένως από το τελευταίο στην περίπτωση όπου η υπόθεση παραπεμφθεί ενώπιόν του. Πράγματι, κάτι τέτοιο θα αντέβαινε στις αρχές της αμοιβαίας εμπιστοσύνης των κρατών μελών και της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων, οι οποίες αποτελούν το θεμέλιο του κανονισμού 2201/2003 (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις της 23ης Δεκεμβρίου 2009, Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, σκέψη 45, και της 15ης Ιουλίου 2010, Purrucker, C-256/09, EU:C:2010:437, σκέψεις 70 και 71).

58 Τρίτον και τελευταίον, η απαίτηση να εξυπηρετεί η παραπομπή το ύψιστο συμφέρον του παιδιού σημαίνει ότι το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία πρέπει να βεβαιωθεί, λαμβάνοντας υπόψη τις συγκεκριμένες περιστάσεις της υπόθεσης, ότι δεν συντρέχει κίνδυνος να έχει η σχεδιαζόμενη παραπομπή της σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους επιζήμιες συνέπειες για την κατάσταση του παιδιού.

59 Προς τούτο, το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία οφείλει να εξετάσει τον αρνητικό αντίκτυπο τον οποίο θα μπορούσε να έχει η παραπομπή στις συναισθηματικές, οικογενειακές και κοινωνικές σχέσεις του παιδιού ή και στην πραγματική του κατάσταση.

60 Στο πλαίσιο αυτό, το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία μπορεί επίσης να αποφασίσει, βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003, να ζητήσει την παραπομπή μιας μόνον ειδικής πτυχής, και όχι ολόκληρης της υπόθεσης, εφόσον οι περιστάσεις της τελευταίας δικαιολογούν τέτοια επιλογή. Το ενδεχόμενο αυτό μπορεί, ιδίως, να εξεταστεί στις περιπτώσεις όπου ο σύνδεσμος εγγύτητας με το άλλο κράτος μέλος δεν αφορά ευθέως το ίδιο το παιδί, αλλά έναν από τους δικαιούχους της γονικής μέριμνας, κατά το άρθρο 15, παράγραφος 3, στοιχείο δ', του κανονισμού 2201/2003.

61 Κατόπιν τούτου, στο τρίτο, στο τέταρτο και στο έκτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι:

— το δικαστήριο κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία, προτού καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δικαστήριο άλλου κράτους μέλους, με το οποίο το παιδί έχει ιδιαίτερη σχέση, είναι σε θέση να κρίνει την υπόθεση καλύτερα, οφείλει να βεβαιωθεί ότι η παραπομπή της στο δικαστήριο αυτό μπορεί να έχει πραγματική και συγκεκριμένη προστιθέμενη αξία για την εξέταση της υπόθεσης, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των εφαρμοστέων δικονομικών κανόνων στο άλλο κράτος μέλος·

— το δικαστήριο κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία, προτού καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η παραπομπή της υπόθεσης εξυπηρετεί το ύψιστο συμφέρον του παιδιού, οφείλει να βεβαιωθεί ειδικότερα ότι δεν συντρέχει κίνδυνος να έχει η παραπομπή επιζήμιες συνέπειες για την κατάσταση του παιδιού.

Επί του δεύτερου και του πέμπτου ερωτήματος

62 Με το δεύτερο και το πέμπτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσία να διευκρινιστεί αν το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι το δικαστήριο κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία οφείλει να λάβει υπόψη, κατά την εφαρμογή της διάταξης αυτής σε συγκεκριμένη υπόθεση γονικής μέριμνας, είτε τον αντίκτυπο ενδεχόμενης παραπομπής της υπόθεσης σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους επί του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των οικείων προσώπων είτε τον λόγο για τον οποίο η μητέρα του παιδιού έκανε χρήση του εν λόγω δικαιώματος προτού κινηθεί η διαδικασία ενώπιόν του.

63 Επ' αυτού, υπενθυμίζεται ότι, όπως προεκτέθηκε στη σκέψη 42 της παρούσας απόφασης, ο κανόνας του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 θεσπίστηκε, όπως και οι λοιποί κανόνες δικαιοδοσίας τους οποίους προβλέπει ο ίδιος κανονισμός για τις υποθέσεις γονικής μέριμνας, με γνώμονα το ύψιστο συμφέρον του παιδιού και ότι ο έλεγχος του ζητήματος αν, σε συγκεκριμένη περίπτωση, η παραπομπή της υπόθεσης εξυπηρετεί το ύψιστο συμφέρον του παιδιού σημαίνει ειδικότερα, όπως προαναφέρθηκε στη σκέψη 58 της παρούσας υπόθεσης, ότι πρέπει να διαπιστωθεί ότι δεν συντρέχει κίνδυνος να έχει η παραπομπή επιζήμιες συνέπειες για την κατάσταση του παιδιού.

64 Επομένως, η πιθανότητα να έχει ενδεχόμενη παραπομπή της υπόθεσης αρνητικό αντίκτυπο επί του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας του παιδιού καταλέγεται μεταξύ των στοιχείων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εφαρμογή του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003.

65 Αντιθέτως, λόγοι σχετικοί με άλλα πρόσωπα τα οποία ενδέχεται να αφορά η υπόθεση δεν μπορούν, κατ' αρχήν, να ληφθούν υπόψη, εκτός αν είναι εξίσου κρίσιμοι για την αξιολόγηση του εν λόγω κινδύνου για το παιδί.

66 Κατά συνέπεια, ο ενδεχόμενος αντίκτυπος τέτοιας παραπομπής επί του δικαιώματος κυκλοφορίας άλλων ενδιαφερόμενων προσώπων, περιλαμβανομένης της μητέρας του παιδιού, δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη από το δικαστήριο το οποίο έχει διεθνή δικαιοδοσία, στον βαθμό που δεν είναι δυνατό να επηρεάσει αρνητικά την κατάσταση του παιδιού. Το ίδιο ισχύει και για τους λόγους για τους οποίους η μητέρα του παιδιού έκανε χρήση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας προτού κινηθεί η διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου που έχει διεθνή δικαιοδοσία.

67 Κατόπιν τούτου, στο δεύτερο και στο πέμπτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι το δικαστήριο κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία δεν οφείλει να λάβει υπόψη, κατά την εφαρμογή της διάταξης αυτής σε συγκεκριμένη υπόθεση γονικής μέριμνας, ούτε τον αντίκτυπο ενδεχόμενης παραπομπής της σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους επί του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας άλλων ενδιαφερόμενων προσώπων, πέραν του ίδιου του παιδιού, ούτε τους λόγους για τους οποίους η

μητέρα του παιδιού έκανε χρήση του συγκεκριμένου δικαιώματος προτού κινηθεί η ένδικη διαδικασία ενώπιόν του, εκτός αν τα ως άνω στοιχεία ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την κατάσταση του παιδιού.

Επί των δικαστικών εξόδων

68 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 15 του κανονισμού (ΕΚ) ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000, έχει την έννοια ότι τυγχάνει εφαρμογής σε υπόθεση όπως της κύριας δίκης, όπου η αρμόδια αρχή ενός κράτους μέλους έχει κινήσει ένδικη διαδικασία για τη λήψη μέτρων προστασίας παιδιού, σε περίπτωση που, εφόσον δικαστήριο άλλου κράτους μέλους κηρυχθεί αρμόδιο να την κρίνει, θα πρέπει οπωσδήποτε οι αρχές του δεύτερου αυτού κράτους μέλους να κινήσουν εν συνεχεία χωριστή, σε σχέση με εκείνη στο πρώτο κράτος μέλος, ένδικη διαδικασία η οποία θα στηρίζεται στο δικό τους εθνικό δίκαιο και, ενδεχομένως, σε διαφορετικά πραγματικά περιστατικά.**

2) **Το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι:**

   — **το δικαστήριο κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία, προτού καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δικαστήριο άλλου κράτους μέλους, με το οποίο το παιδί έχει ιδιαίτερη σχέση, είναι σε θέση να κρίνει την υπόθεση καλύτερα, οφείλει να βεβαιωθεί ότι η παραπομπή της στο δικαστήριο αυτό μπορεί να έχει πραγματική και συγκεκριμένη προστιθέμενη αξία για την εξέταση της υπόθεσης, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των εφαρμοστέων δικονομικών κανόνων στο άλλο κράτος μέλος·**

   — **το δικαστήριο κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία, προτού καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η παραπομπή της υπόθεσης εξυπηρετεί το ύψιστο συμφέρον του παιδιού, οφείλει να βεβαιωθεί ειδικότερα ότι δεν συντρέχει κίνδυνος να έχει η παραπομπή επιζήμιες συνέπειες για την κατάσταση του παιδιού.**

3) **Το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι το δικαστήριο κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία δεν οφείλει να λάβει υπόψη, κατά την εφαρμογή της διάταξης αυτής σε συγκεκριμένη υπόθεση γονικής μέριμνας, ούτε τον αντίκτυπο ενδεχόμενης παραπομπής της σε δικαστήριο άλλου κράτους μέλους επί του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας άλλων ενδιαφερόμενων προσώπων, πέραν του ίδιου του παιδιού, ούτε τους λόγους για τους οποίους η μητέρα του παιδιού έκανε χρήση του συγκεκριμένου δικαιώματος προτού κινηθεί η ένδικη διαδικασία ενώπιόν του, εκτός αν τα ως άνω στοιχεία ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την κατάσταση του παιδιού.**

(υπογραφές)